

การพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม
หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของ
คณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

พระมหาสุทัศน์ เขียนจันทิก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาการเขียนเรียงความ
แก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี เสนอโดย พระมหาสุทัศน์ เขียนจันทิก เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนา

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 18 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญล้อม ปรุชาติ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เหมือนนิล)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เหมือนนิล
ชื่อนักศึกษา	พระมหาสุทัศน์ เขียนจันทิก
สาขาวิชา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี 3) เพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนสำคัญ คือ พระสงฆ์และสามเณรชั้นนวกภูมิ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 52 รูป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 15 รูป,คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ตามหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ คือ 1) รูปแบบ พบว่า ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความกระทู้ธรรม 2) เนื้อหาสาระ พบว่า ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระหลักธรรมจึงไม่สามารถอธิบายขยายความได้ 3) การใช้ภาษา พบว่า ไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่นำมาใช้เขียนและทักษะการเขียนหนังสือ 4) ความสะอาดเรียบร้อย พบว่า ไม่มีความละเอียดรอบคอบไม่มีการวางแผนก่อนลงมือเขียน และมีความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม

2. แนวทางและวิธีการในการพัฒนา คือ การฝึกอบรมพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม โดยกำหนดดัชนีชี้วัด หลังการพัฒนา มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม ร้อยละ 80 ขึ้นไป สามารถเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมตามหลักเกณฑ์ ทำคะแนนได้ 70 คะแนนขึ้นไป ร้อยละ 80 ขึ้นไป ทุกประเด็น และมีเจตคติต่อพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป

3. ผลการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม ตามหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ ก่อนและหลังการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พบว่า มีความรู้ที่อยู่ในระดับมาก ทุก รายการ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามรายการ พบว่า คือ 1) รูปแบบ ก่อนพัฒนา (ร้อยละ 39.90) และหลังพัฒนา (ร้อยละ 89.42) 2) เนื้อหา ก่อนพัฒนา (ร้อยละ 26.90) และหลังพัฒนา (ร้อยละ 92.22) 3) การใช้ภาษา ก่อนพัฒนา (ร้อยละ 27.20) และหลังพัฒนา (ร้อยละ 92.58) 4) ความสะอาดเรียบร้อย ก่อนพัฒนา (ร้อยละ 38.80) และหลังพัฒนา (ร้อยละ 92.24) ส่วนการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม หลังการพัฒนา พบว่า โดยภาพรวม ทำคะแนนเกิน 70 คะแนนขึ้นไป (ร้อยละ 92.20) อยู่ในระดับมาก และมีเจตคติต่อการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ธรรม โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.23 , S.D.= 6.83) อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

Thesis Title The Development of an Essay Writing in "Theme on Dhamma" Subject, the Beginning Curriculum for Beginning Monks and Novices at Sao Hai District Monk Clergy, Saraburi Province

Thesis Advisors Asst. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
Asst. Prof. Prateep Mueannin

Name Pramaha Sutad Chienjantuek

Concentration Development Strategy

Academic Year 2009

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current state, problems, and needs for developing an essay writing in "Theme on Dhamma" subject, the beginning curriculum for beginning monks and novices at Sao Hai District monk clergy, Saraburi Province, 2) find guidelines and method to develop the subject, and performance indicators for the success of development, 3) and develop the monks and novices' ability to write an essay in "Theme on Dhamma" subject. This research was conducted using a participatory action research with 52 monks and novices studying in the beginning level during the academic year 2009, and 15 involved people.

The findings of this research were:

1. according to the four key standard criteria, the researcher studied the current state, problems, and needs, and found that 1) monks and novices didn't have knowledge about essay writing forms, 2) they didn't have knowledge about dhamma so that they couldn't explain it, 3) they didn't have writing skills, and 4) they didn't plan before writing but they would like to develop their writing skills.

2. guideline and method to develop was setting up the training session for developing essay writing skills. After the training attendance, the performance indicators would be determined as follows: 1) their knowledge about this subject would be increased at least by 80%, 2) they would be able to write a dhamma essay according to the standard criteria and got at least 70 scores, and 3) their attitude towards this subject would be at a high or the highest level with the average at 4.50, at least.

3. according to the development strategic plan, the researcher found that, after the development, their knowledge was at a high level, in overall. Considering each

individual aspect, the researcher found that 1) compared before and after the training, their writing ability was increased from 39.90% to 89.42%, 2) the content in the essay was improved from 26.90% to 92.22%, and 3) their language was improved from 27.20% to 92.24%. After the development, the researcher found that, in overall, they would able to get at least 70 scores (92.20%) which was rated at a high level. Moreover, their attitude towards this subject was at a high level ($\bar{X} = 4.23$ and S.D. =6.83)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดีจากคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีทุก ๆ ท่านซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก ประธานสาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เหมือนนิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ทั้งที่ได้ออกนามและมีได้ออกนามด้วย คอยให้คำแนะนำและปรึกษาชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงเรียบร้อยด้วยดีรวมถึงเพื่อน ๆ รวมห้องเรียนในการศึกษาที่คอยให้กำลังใจมาตลอด จึงขอเจริญพรขอบคุณและขอบใจ ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระธรรมปิฎก (ชวลิต อภิวฑฒโน) เจ้าอาวาส วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์ให้การอุปถัมภ์สนับสนุนทุนการศึกษาตลอดจนจบตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตและที่สำคัญท่านให้แนวคิดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระวิสุทธาจารย์คุณ (ปิ่น ปิยธมโม) เจ้าอาวาส วัดสมุหประดิษฐานราม ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี และพระวิสุทธิโสภณ (ประโยชน์ สุขุมाल) เจ้าคณะอำเภอเสนาให้ ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมในทุก ๆ ด้านเกี่ยวกับการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คณะพระสังฆาธิการ ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมประจำอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ทุก ๆ รูปที่ให้อุปถัมภ์สำคัญในการสัมมนาธรรมร่วมกันประชุมระดมความคิดเห็นแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนารวมทั้งตั้งขึ้นชีวิตความสำเร็จในงานวิจัย และพระครูสุธีปริยัตยาทร (วรพงศ์ วรบุญ) พระมหาสมเจต กิจจธโร พระปลัดไสว วราสโก พระมหาสิทธิ ลาโม และคณะพระภิกษุและสามเณรวัดสมุหประดิษฐานราม ที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเป็นกำลังใจระหว่างการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงได้อย่างดี และขอเจริญพรขอบคุณนางไพลิน ศรีธัญญา ครูสอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนเสนาให้ "วิมลวิทยานุกูล" นางสาวสุนิรัตน์ เอี่ยมประไพ รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเสนาให้ ขอขอบคุณขอบใจพระภิกษุและสามเณรชั้นนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ ให้ความร่วมมือและข้อมูลอันเป็นประโยชน์มากในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พร้อมคณะอุบาสกและอุบาสิกาวัดสมุหประดิษฐานรามที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนจุดปัจจัยในครั้งนี้ สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณแด่พระพุทธศาสนา มารดา บิดา ครู อาจารย์ ทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความเมตตาและกรุณาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

พระมหาสุทัศน์ เขียนจันทิก

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
บริบทของสำนักศาสนศึกษาวัดสมุหประดิษฐาราม.....	9
ประวัติความเป็นมาการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม).....	12
การเขียนเรียงความแก่กระทัชธรรม.....	18
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research : PAR)	29
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความ แก่กระทัชธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	36
คำถามการวิจัย.....	36
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	36
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	37
ผลการศึกษาระยะที่ 1.....	42
บทที่ 4 แนวทางและวิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเขียน เรียงความแก่กระทัชธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของ คณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	56
คำถามการวิจัย.....	56

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	56
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	57
ผลการศึกษาวิจัย.....	59
บทที่ 5	
การพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	72
คำถามการวิจัย.....	72
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	72
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	72
ผลการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรม ชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี...	77
บทที่ 6	
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผลการวิจัย.....	91
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	93
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	98
ภาคผนวก ข รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ รายงานผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) รายงานคณะพระวิทยากรฝึกอบรมการพัฒนาการเขียน เรียงความแก้กระทู้ธรรม.....	104
ภาคผนวก ค โครงการการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (แผนก ธรรม) คณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ประจำปี การศึกษา 2552 ตารางการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม.....	109

	หน้า
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	118
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม..	127
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	131

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปพระสงฆ์และสามเณรชั้นนวกภูมิ ประจำปีการศึกษา 2552 รวม 52 รูป.....	43
ตาราง 2 จำนวนและร้อยละความรู้การเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2552.....	45
ตาราง 3 จำนวนและร้อยละความรู้การเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2552 ตามกรอบของการวิจัย คือ 1) รูปแบบ 2) เนื้อหาสาระ 3) การใช้ภาษา และ 4) ความสะอาดเรียบร้อย.....	47
ตาราง 4 สรุปลักษณะปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	54
ตาราง 5 ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	63
ตาราง 6 แนวทางและวิธีการ และดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี.....	65
ตาราง 7 จำนวนและร้อยละเปรียบเทียบแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม ก่อนการพัฒนา กับหลังการพัฒนา.....	77
ตาราง 8 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี รูปแบบ ก่อนและหลังการพัฒนา.....	79
ตาราง 9 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี เนื้อหาสาระ ก่อนและหลังการพัฒนา..	80
ตาราง 10 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี การใช้ภาษา ก่อนและหลังการพัฒนา..	81
ตาราง 11 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี ความสะอาดเรียบร้อย ก่อนและหลังการพัฒนา.....	82

ตาราง 12	สรุปผลระดับความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตร นักธรรมตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัด สระบุรี ปีการศึกษา 2552.....	83
ตาราง 13	จำนวนและร้อยละของคะแนนได้จากการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี หลังการพัฒนา จำนวน 52 รูป.....	84
ตาราง 14	ระดับเจตคติต่อการพัฒนาการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม หลักสูตร นักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัด สระบุรี จำนวน 52 รูป หลังการพัฒนา.....	84

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย.....	7
ภาพ 2 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	30
ภาพ 3 วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (จุดประสงค์อยู่ที่การแก้ปัญหาแบบ ยั่งยืน).....	34
ภาพ 4 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ.....	51
ภาพ 5 การประชุมประชาพิจารณ์ ณ ศาลาการเปรียญ วัดสมุหประดิษฐาราม โดย มีประธานคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ กล่าวเปิดพร้อมให้โอวาท.....	53